

La Llei de barris deixa 136,51 milions al Camp i l'Ebre durant disset anys

A Reus, s'han fet actuacions al Carme

Una imatge del centre cívic del Carme, de Reus | Google Maps

Les set convocatòries anuals d'ajuts de la **Llei de barris** han deixat un total de **136,51 milions d'euros d'inversió pública** en 14 barris de 12 municipis del **Camp** de Tarragona i les **Terres de l'Ebre** al llarg de 17 anys d'execució, entre 2004 i 2021.

De la xifra, 71,94 milions (el 52,69%) ha estat aportada per la Generalitat i 64,57 milions (el 47,30%) pels ajuntaments escollits, el que ha permès tirar endavant un total de 497 actuacions. La inversió per càpita en aquestes àrees ha estat de 2.374 euros. Les set convocatòries de la Llei de barris es van resoldre anualment entre 2004 i 2010 i el període d'execució s'ha allargat fins aquest mes de juny.

Camp de Tarragona: més de 108 milions públics invertits

En el cas del Camp de Tarragona, un total de **14 barris de 12 municipis** van resultar beneficiaris de les diverses convocatòries. Tant **Reus** com Tarragona van tirar endavant dos projectes de barris cadascuna. La inversió pública total suma 104,43 milions, dels quals la Generalitat ha aportat 56,58 milions (el 52,18%) i els ajuntaments, 51,85 milions (el 47,81%). Els percentatges d'execució dels diversos projectes són del 83% de mitjana, amb un mínim del 15% i, en molts casos, un màxim del 100%.

De les 379 actuacions executades, el 67,6% de la inversió (73,27 milions) es va concentrar en la

millora de l'espai públic (4,56 milions) i en la dotació d'equipaments (28,71 milions), seguit dels programes socioeconòmics (12,96 milions). De fet, per nombre d'actuacions, els projectes de millora social i de dinamització econòmica se situen al capdavant, amb un total de 113.

Així, pel que fa la millora de l'espai públic, el Vendrell va posar al dia la major part de carrers situats dins de l'àmbit del Pla de Barris, igual que Reus al **barri del Carme o Cambrils al Carrer Major. Mont-roig del Camp** va aprofitar el pla de barris per a transformar el tram de l'antiga N-340 situat entre la plaça de Tarragona i el carrer de Cadis en un passeig urbà, l'avinguda de Barcelona.

[Reus]

El segon gran volum d'inversió s'ha destinat a proveir equipaments públics per a la població. Pel seu cost destaquen la rehabilitació de la Torre del Llimó de Cambrils per allotjar un viver d'empreses; **el Centre Cívic del Carme** de Reus, o el Museu del Món Castellà a Valls.

S'ha de fer esment també a l'elevat nombre d'actuacions per a fomentar l'equitat de gènere i destinades a la millora social i econòmica. Destaquen les accions de participació ciutadana a Cambrils; el programa de convivència i cohesió social, *Ponts entre nosaltres*, del Vendrell; l'establiment de la xarxa cívica de ponent a Reus; la promoció del patrimoni del nucli antic de Calafell, i la creació d'un espai de referència per a dones a la Part Alta de Tarragona.

També s'han desenvolupat actuacions adreçades a fomentar la sostenibilitat com l'impuls de la recollida selectiva a l'Espluga de Francolí i el soterrament de contenidors al nucli antic de Valls.

Terres de l'Ebre: més de 28 milions d'inversió

En el cas de les Terres de l'Ebre, els 4 projectes de barris de 4 municipis han suposat una inversió pública total de 28,08 milions, dels quals la Generalitat ha aportat 56,58 milions (el 52,18%) i els ajuntaments, 51,85 milions (el 47,81%). Els projectes s'han executat en una mitjana del 72%, amb un mínim del 38% i un màxim del 100% del previst.

De les 118 actuacions impulsades, el 82% de la inversió (23 milions) s'ha centrat en millorar l'espai públic i en la dotació d'equipaments. En nombre d'actuacions, lidera també la millora d'espais públics (30), seguit de prop pels programes socioeconòmics (23 actuacions).

[Ulldecona]

Gran part de la inversió en millores de l'espai públic correspon a l'Ajuntament de **Tortosa**, que ha reurbanitzat la major part dels carrers i les places del nucli antic i ha aprofitat per millorar la mobilitat i reduir barreres arquitectòniques. **Flix** també va abordar la millora dels carrers del sector de Comellarets i de la colònia de la fàbrica.

Quant a la dotació d'equipaments, **Ulldecona** ha rehabilitat l'abandonat edifici modernista que el Sindicat Agrícola d'Ulldecona va encarregar a Cèsar Martinell, per a transformar-lo en centre cultural per a la interpretació històrica i oficina de turisme. Flix ha bastit un nou equipament, el Quarter Nou, rehabilitant la casa dels mestres i ha redissenyat l'espai de les pistes poliesportives Casino, per usar-lo com a espai esportiu per a joves.

Les diferents actuacions per a la millora social i econòmica que ha desenvolupat l'Ajuntament de Tortosa han estat possibles, en gran part, gràcies al condicionament d'un local com a oficina i punt de referència per impulsar les activitats del projecte. Destaca la rehabilitació del casal del barri de Santa Clara, que ha proporcionat al barri espais per a desenvolupar les diferents activitats previstes.

Prop d'un milió de veïns beneficiats a tot Catalunya

Les 7 convocatòries anuals d'ajuts de la Llei de barris han deixat un total de 1.123 milions d'euros d'inversió pública a 143 barris de 117 municipis de tot Catalunya. D'esta xifra, 582,7 milions (prop del 52%) ha estat aportada per la Generalitat i 541 milions (el 48,1%) pels ajuntaments escollits, el que ha permès tirar endavant un total de 3.900 actuacions que han beneficiat directament prop d'un milió de persones residents en els barris corresponents, ha explicat el secretari de Territori i Mobilitat, Isidre Gavin. El secretari ha destacat en la seua intervenció el salt endavant que ha suposat aquesta llei per dignificar aquests barris i que ha permès fer intervencions molt més integrals.

La inversió per càpita en aquestes àrees ha estat de 1.135 euros. Les 7 convocatòries de la Llei de barris es van resoldre anualment entre 2004 i 2010.

Pel que fa al tipus d'actuacions dutes a terme, el 44,1% de la despesa (495 MEUR) s'ha destinat a la millora de l'espai públic i dotació d'espais verds, seguida en un 23,8% (267 MEUR) per a la provisió d'equipaments i, en un 12,1% (136 MEUR), per programes de millora social i econòmica.

En nombre d'actuacions, però, els programes de millora socioeconòmica se situen al capdavant, amb 1.052 accions a tot Catalunya.

El percentatge d'execució mitjana de tots els programes és del 84,5%, amb grans diferències entre les primeres convocatòries i les darreres, afectades ja per la crisi econòmica. Així, el màxim d'execució es va assolir amb els projectes de la primera convocatòria, la del 2004 (98,4%), i el mínim amb els de la convocatòria del 2009, amb el 62,2%.

Equitat territorial

El Fons de foment del programa de barris prestava especial atenció a distribuir els recursos econòmics amb criteris d'equitat territorial, per tal de fer arribar les actuacions transformadores a tot Catalunya, amb criteris de proporcionalitat. Així, el gruix de l'aportació del Govern va anar a parar als barris de l'Àmbit Metropolità de Barcelona, amb 318,2 milions de subvenció procedent de la Generalitat i un total d'inversió pública, incloent les aportacions dels ajuntaments, de 628,65 milions.

Li segueixen els 23 projectes de barris de les Comarques Centrals, que han rebut 78,2 milions d'euros de subvenció de la Generalitat, mentre que a les comarques gironines els seus 25 projectes han rebut 74 milions.

En el cas de les comarques de Ponent, els seus 11 Projectes de barris han comptat amb una subvenció total de la Generalitat de 36,5 milions, mentre que a l'Alt Pirineu i Aran, els 3 projectes han rebut 3,6 milions.

Una llei pionera

La Llei de millora de Barris, Àrees Urbanes i Viles que requereixen atenció especial va ser aprovada pel Parlament de Catalunya el maig de 2004, amb l'objectiu priorari d'impulsar la rehabilitació integral de barris per evitar la seva degradació i per millorar les condicions dels ciutadans residents en aquestes àrees.

La llei responia a la constatació que determinats barris i àrees urbanes de Catalunya requereixen una atenció especial de l'administració pública que impliqui una intervenció integral adreçada a la rehabilitació física, la sostenibilitat ambiental, el benestar social i la dinamització econòmica. Es tracta d'àrees on es concentren processos de regressió urbanística i problemàtiques d'ordre demogràfic i social com ara l'envelliment, un baix nivell de renda, baix nivell educatiu, pèrdua de població i concentració de grups amb necessitats especials. Estes mancances afecten amb especial intensitat els nuclis antics, les àrees d'expansió urbana i els polígons d'habitatge.

Fons per a la rehabilitació de barris

La Llei va crear un instrument, anomenat Fons de foment del programa de barris, per finançar els projectes d'intervenció integral que presentessin els ajuntaments. La contribució del Fons al finançament dels projectes anava del 50% del cost del projecte en la major part dels casos, al 75% en el cas de municipis de menys de 10.000 habitants de les convocatòries 2009 i 2010. Per a cadascuna de les 7 convocatòries anuals, la Generalitat podia aportar un màxim de 99 milions.

Podien rebre finançament del Fons aquells municipis amb barris o àrees urbanes on es donés alguna de les situacions següents:

Processos de regressió urbanística: degradació de les edificacions, persistència de dèficits d'equipaments, insuficiència o manca de qualitat de la urbanització i l'espai públic.
Problemàtica demogràfica: pèrdua o envelliment de la població o creixement massa accelerat que requereix canvis urbanístics o de serveis.
Presència de problemes econòmics o socials d'especial gravetat.
Dèficits socials, urbans i problemàtiques de desenvolupament local.

La Llei de barris partia d'un abordatge integral de la intervenció en els barris, anant molt més enllà dels programes que existien fins aleshores, centrats bàsicament en la remodelació de façanes o edificis o instal·lació d'ascensors. Així, els projectes havien de preveure intervencions en alguns dels camps següents:

- Millora d'espai públic i dotació d'espais verds.
- Rehabilitació i equipament dels elements col·lectius o comuns dels edificis.
- Provisió d'equipaments per a ús col·lectiu.
- Incorporació de les tecnologies de la informació en els edificis.
- Foment de la sostenibilitat del desenvolupament urbà, especialment pel que fa a l'accessibilitat, l'eficiència energètica, l'estalvi en el consum d'aigua i el reciclatge de residus.
- Equitat de gènere en l'ús de l'espai urbà i dels equipaments.
- Desenvolupament de programes que comportessin la millora social i econòmica del barri.

Els ajuntaments, fruit de les diverses pròrrogues que es van anar aprovant, disposaven de 10 anys per executar les inversions previstes en els seus Projectes de barris i justificar-les. Com a conseqüència de la pandèmia de la COVID-19, es va concedir una darrera pròrroga als municipis de la darrera convocatòria, la del 2010. Finalment, el 22 de març de 2021 es va tancar el termini d'execució per als darrers projectes de la Llei de barris, i els municipis han disposat fins el mes de juny per justificar les seves actuacions.

El futur de la intervenció als barris

Actualment correspon al Departament de Drets Socials impulsar les polítiques de rehabilitació integral de barris, viles i àrees urbanes. Així, el Departament està desenvolupant diversos models de bases que, aprofitant la dilatada experiència en remodelació de barris de la Generalitat, tant el desenvolupat en el seu moment per Adigsa com la posterior experiència de la Llei de Barris, permetin programes d'intervenció integral per a la renovació urbana aplicant els **Fons Europeus Next Generation**.

Carles Sala, secretari d'Habitatge i Inclusió Social, ha explicat que "tal com va anunciar la consellera en seu parlamentària, l'objectiu és presentar un projecte per a la regeneració integral en els barris i que abans de finals d'any es pugui visualitzar com encarem la següent etapa?". Sala ha posat en valor que, malgrat la crisi econòmica de 2011 o la pandèmia, s'ha aconseguit mantenir la llei de barris i les seves actuacions actives a través de diferents prorrogues. Finalment, el secretari ha apostat per millorar l'edificació residencial: "Hem actuat molt en entorns i equipaments que afavoreixen la cohesió social però necessitem més actuació directa en edificis d'habitatge?".

Els programes hauran de desenvolupar actuacions per a regenerar el teixit urbà, rehabilitar edificis i millorar l'eficiència energètica. Paral·lelament, hauran d'impulsar mesures que corregeixin les desigualtats territorials, reforcen la cohesió social i milloren la qualitat de vida dels veïns.